

Pozorovateľňa zvierat Malé Karpaty OFFICE110 architekti

Severský klenot v južných Karpatoch

Text: **Andrea Bystrická**

Pozorovateľňa zvierat Vydrica je jedným z projektov iniciatívy Živé miesta (spoločnej akčnej platformy mesta Bratislava, jej Metropolitného inštitútu a ďalších aktérov – v tomto prípade Mestských lesov Bratislava). Jej úlohou je zlepšovanie a obnova verejných priestorov v Bratislave. O tom, že táto spolupráca dobre funguje, svedčia už viaceré vydarené projekty. Pozorovateľňa zvierat Vydrica z dielne autorského kolektívu OFFICE110 sa bezprostredne po svojom dokončení stala nielen architektonickým klenotom, ale aj vyhľadávaným turistickým cieľom.

Pozorovateľňa je nenápadne skrytá uprostred lesov nad hlavným mestom – na spojnici medzi mestskou časťou Rača a Mariankou. Ležiac mimo značenú turistickú trasu na nenápadnej polomovej lúčke, ju vyhliadkychtivý turista nájde až po troche sústredeného hľadania. Lokalita patrí do oblasti, ktorá bola nedávno zaradená do zóny kľudu bez hospodárskej ťažby dreva a výhľadovo by sa mala stať súčasťou národnej prírodnej rezervácie Pramene Vydrice. Ide o jedinečné prostredie – nekosené lúky s roztrúsenými pňami starých vzrastlých stromov, popadanými kmeňmi a krovím. Je to tiché a divoké prostredie, kde i cez deň narazíte na daniely, muflóny, diviaky, líšky či bažanty. Nielen tie však majú byť cieľom vyhliadky – aj samotná lúka a jej postupná premena po veternej kalamite na prirodzený les je súčasťou vízie, ktorá formovala projekt pozorovateľne.

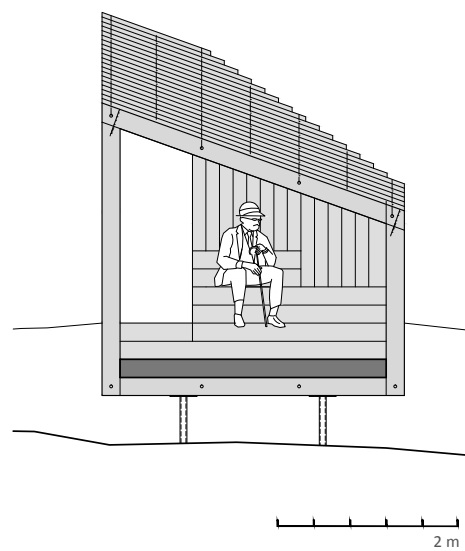
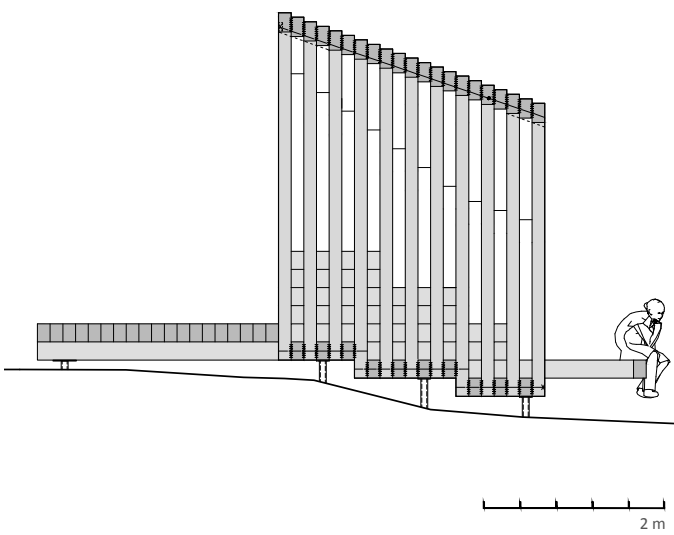
Skulpturálna forma, ktorú autori zvolili, umožňuje objektu pozorovateľne nielen napĺňať svoju základnú praktickú funkciu prístrešku, ale zároveň poskytnúť aj výnimočný umelecký zážitok. Rytmizovaním, lomením a správnu proporciou vytvorili autori fascinujúci dynamický objekt, ktorý plynie so svojim okolím a zároveň z neho kultivovane vyčnieva. Jeho dizajnová kvalita a schopnosť evokovať špecifickú atmosféru dosahuje severskú úroveň.

Hmotový koncept je prefikane jednoduchý – celá konštrukcia je vytvorená z rovnakých masívnych hranolov neošetreného

červeného smreku rozmeru 140 × 200 mm. Z hranolov sa najskôr vytvorili konštrukčné rámy s pozvoľne sa meniacou výškou a šírkou. Tie sa následne gradovane spriahli dokopy vytvárajúc figúru pripomínajúcu telo starých fotoaparátov. Naprieč figúrou je uložená levitujúca rovina úzkej prístupovej lávky postupne sa meniacej do stupňovitého mikroamfiteátra vnútri samotného prístrešku. Inscenácia vstupu do pozorovateľne cez úzku lávku a vysokú škáru príjemne dramaturgizuje očakávaný zážitok z vyhliadky – po prekonaní tohto medzného bodu sa pred nami prírodný obraz rozvinie do šírky a my ho vnímame v zaostrenej intenzite. Pozorovateľňa je drobná stavba, dokopy 13 m², celá postavená len z lokálne vyťaženého dreva, čo znižuje jej náklady i ekologickú stopu, založená na zemných vrutoch, ktoré zase minimalizujú jej zásah do okolitého terénu. Dokáže nám tak sprostredkovať výnimočný zážitok pri maximálnej ohľaduplnosti voči svojmu okoliu a zdrojom.

Kultúrne intervencie ako táto pomáhajú budovať identitu miesta, pomáhajú nám stotožniť sa s touto identitou a vytvoriť si k miestu vzťah, cez ktorý sa nám prehĺbuje pochopenie aj širších súvislostí. Aj drobný nenápadný objekt pozorovateľne nám pomôže sa zastaviť, rozhliadnuť sa, dať priestor myšlienkam. Zarámcovaný výhľad cez okno do prírodného prostredia nám poslúži ako objektív, cez ktorý si intenzívnejšie uvedomujeme videný obraz a jeho zmeny v čase – tie želané i tie neželané. Budovať vzťah k prírode, rozvíjať schopnosť vnímať jej premeny a našu úlohu (pozitívnu i negatívnu) v týchto premenách, prehĺbovať pocit zodpovednosti za svoje prostredie – to všetko sú veľmi dôležité celospoločenské úlohy, ktoré v časoch klimatickej krízy nadobúdajú výnimočnú urgenciu. Aj pozorovateľňa zvierat vo svojej tichej službe a kultivovanej forme prispieva svojou troškou k zmene myslenia, ktoré je pre našu budúcnosť také dôležité.

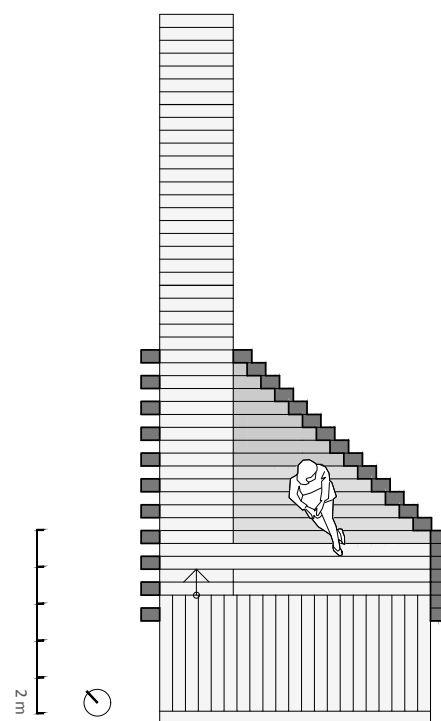

REALIZÁCIE

Pozorovateľňa zvierat Vydrica
Malé Karpaty
Autori: OFFICE110 architekti / Martin Hörmann,
Richard Kastel, Peter Kopecký
Investor: Mestské lesy v Bratislave
Gestor: Metropolitný inštitút Bratislavy
Návrh: 2020
Realizácia: 2021
Plocha pozemku: 496 864 m²
Zastavaná plocha: 13 m²
Úžitková plocha: 13 m²
Foto: Martin Hörmann

Pôdorys